

FINESTRA D'OPORTUNITAT

per Victor Solé

Imaginem la fórmula de la República Catalana

El **Consell de la Transició Nacional** de ben segur que ja està treballant en aquesta temàtica, i en moltes altres. Com serà el proper, probable, possible, nou **Estat Català**? Quin tipus d'estat? Segurament serà un **Estat de Dret i democràtic**. Amb una Constitució i una Carta de Drets. Potser hi hauran voluntats federals, autonomistes, o simplement regionals per a la futura divisió territorial de Catalunya (de províncies a vegueries). Tot i així, fem una passejada per les hipòtesis per com serà Catalunya un cop sigui *independent*, un cop hagi trencat el seu lligam amb el Regne d'Espanya tal i com el coneixem avui, i tal com va començar el 1714.

Us imagineu una Catalunya que mantingui el Rei d'Espanya com a Cap d'Estat, tot i no tenir cap diputat a Madrid, tot i no enviar cap representant polític o burocràtic a la capital d'Espanya, més enllà d'ambaixador o cònsol (i/o altres). Una Catalunya independent d'Espanya però, com Austràlia amb el Regne Unit de la Gran Bretanya (llegiu *El Bé Comú Australià*, article publicat en aquest portal, i entendreu), compartint Cap d'Estat. La capital

de Catalunya seria **Barcelona**, i el Cap d'Estat, amb títol de **Príncep de Catalunya, Comte de Barcelona, o Rei d'Espanya**, una figura nominal, sense cap poder polític o militar, que només sancionaria les decisions preses pels poders legislatiu i, en menor mesura, executiu de la nació catalana. No hi hauria cap lligam amb Espanya, i potser en Joan Carles I, o en Felip VI (a la foto), o n'Elionor I, haurien d'aprendre català per a fer-se amics d'un poble tradicionalment més republicà que monàrquic (tret de l'alta burgesia barcelonina, aquella que porta nom en castellà i cognom en català i algun títol nobiliari). Aquesta, com llegiu, és una

suposició més, potser la més fantasiosa, i la que tindria un sonor no com a resposta.

La forma d'estat que més li escau a Catalunya és, avui, al segle XXI, la **República**. Hi ha, però, tres tipus diferents de repúbliques: parlamentària, presidencialista i semipresidencialista. Fem un cop d'ull a cadascuna d'elles i imaginem-nos com seria Catalunya amb les seves característiques.

Una **República Parlamentària** posseeix un Cap d'Estat, amb títol *President de la República*, escollit pel Parlament (unicameral o bicameral) cada determinats anys; els votants escullen els seus representants per al poder legislatiu –parlament–, que alhora escullen qui haurà de formar govern; i qui, alhora, i cada sis o set anys, escullen el nou Cap d'Estat: un càrrec nominal, de representació pura i dura, sense poders polítics rellevants. Itàlia i Alemanya són dos repúbliques parlamentàries. Els italians a Itàlia i els alemanys a Alemanya no han escollit a Giorgio Napolitano o a **Christian Wülf** com als seus presidents, sinó que han escollit els seus representants a la Cambra de Diputats i Senat, o al Bundestag i al Bundesrat, qui després, cada set anys, han escollit quin era el senador més adient per a ocupar la presidència de la república italiana o alemanya. Catalunya, en aquest aspecte, i sense entrar en debats de si necessita un **Parlament unicameral o bicameral** (aquest seria un altre tema, a discutir en un article sobre la divisió territorial i administrativa del futur Estat), escolliria els seus diputats/senadors/representants, cada quatre anys, i aquests, formant aliances i/o coalicions (si escau), escollirien per una banda el nou *primer ministre, o president del Govern, o president del Consell de Ministres, o canceller*, i, per altra banda, cada set anys, escollirien en sessió conjunta i secreta, com una mena de conclave, al nou *president de la República*, qui representaria l'Estat en seus aspectes més alts, i qui sancionaria totes les decisions preses pel poder executiu, que en cap cas presidiria. El Cap d'Estat, per altra banda, podria convidar un representant/diputat/senador o altre personatge important de la societat civil a formar govern quan el poder legislatiu –i alhora el sistema de partits– no pogués fer-ho o bé per inoperància o bé per obsolescència.

Aquest és l'exemple italià recent, en que a 2011 la corrupció moral del Govern Berlusconi i del sistema de partits que el mantenia, i que havia engolit el poder legislatiu, era tan clamorosa, que el president de la república italiana, **Giorgio Napolitano**, en un moviment de palau viperí i laberíntic, va aconseguir que **Silvio Berlusconi** dimitís, calmar els taurons que neden pels mercats financers sense misericòrdia, i posar el professor **Mario Monti**, excomissari de Competència de la UE i home amic dels grans bancs que ens han llençat pel penya-segat, per a que formés un govern tècnic que posés en pràctica totes les reformes que Berlusconi no s'atrevia a fer. Un any i mig després, Monti es va veure obligat a dimitir pels mateixos moviments de palau viperins i laberíntics, però aquest cop perpetrats pels partits que sustentaven el seu govern, i Napolitano, qui el volia mantenir al càrrec, va haver d'acceptar la dimissió del seu amic i convocar eleccions a principis de 2013, guanyades pel PD. Avui, com sabeu, el catòlic de centre-esquerra **Enrico Letta** presideix un govern d'unitat nacional, amb Berlusconi als tribunals i Monti assegut al Senat, i Napolitano reescollit president de la república per primera vegada en la història.

Catalunya, amb la seva tradició autonomitzadora pel que fa als partits i corrents polítiques, sempre buscant el consens i el pacte, tant mediterrània com franca i hispànica, podria viure en una República Parlamentària amb un president de la República que es veiés obligat a mantenir l'estabilitat de i en la inestabilitat. Tot i així, penso que no és la millor fórmula republicana per a la nació catalana. Catalunya no és Itàlia, tot i tenir quasi 500.000 italians

(oriunds i migrats) dins dels seus 7 milions d'habitants; i Catalunya no és Alemanya. O Israel, una altra república parlamentària –encara que alguns estudiosos la situen com a *semiparlamentària*, amb les mateixes característiques que la parlamentària, però amb un Cap d'Estat més subjecte al poder legislatiu un cop ha estat escollit–.

Com seria una Catalunya amb un President de la República que, alhora, fos el **cap de l'executiu**? Com seria Catalunya si s'organitzés com els Estats Units d'Amèrica, el Brasil, Mèxic, i la gran majoria de repúbliques veritablement democràtiques de la Terra? En una **República Presidencialista** els votants escullen per una banda el poder legislatiu, cada dos,

Barack Obama, com a President dels EUA, és l'exponent més evident del sistema presidencialista

tres o quatre anys, i per l'altra escullen al president, qui formarà govern i qui, també, serà el cap de l'estat. La figura del President de la República, doncs, es troba amb els deures de l'executiu inclosos als deures de la representació estatal a més alt nivell. Catalunya, però, no té les característiques dels Estats Units d'Amèrica o del Brasil o de Mèxic,

tres països federals, en què el Govern Federal i **la seva Administració es veuen limitats per** poderosos Parlaments, que poden fins i tot paralitzar els projectes governamentals i imposar els propis, sobretot pel que fa a la política interna, essent més "lliures" en política exterior. Catalunya serà un país membre de la Unió Europea, per tant sense competències directes en política econòmica o financera –conjunta amb la UE–, i com a nou país petit dins d'una organització supranacional/internacional (la UE) tindrà unes polítiques de defensa i d'exterior poc rellevants si les comparem amb altres països europeus.

Finalment, veiem la **República Semipresidencialista**, amb França com a exemple més clar (tot i que, des de la reforma constitucional de 2000, és una república presidencialista *de facto*). Penso que és aquesta, i no cap altra, la fórmula més adient per a un futur Estat Català dins la Unió Europea. Els votants escollirien cada sis o set anys al president de la república, entre més de dos o tres candidats que, en **ballotage** o segona volta, es quedarien en dos. Dues votacions per a escollir qui ha de representar la república durant un temps determinat i qui ha de representar la ciutadania i governar-la. Per a limitar els poders del president de la república, que tindria competències executives reservades, els votants, cada quatre anys, escollirien els seus representants, que asseguts en parlament, escollirien un primer ministre que formaria govern. Podria passar que per una banda els catalans escollirien el candidat de Convergència com a President de la República i que, a les eleccions legislatives, Esquerra Republicana es quedés amb la majoria dels escons, podent formar govern amb un primer ministre d'ERC que hauria de *cohabitar* amb un President de la República convergent. O viceversa.

França va tenir aquestes característiques durant molts decennis, de fet les tindria encara si els mandats presidencials no haguessin passat de set a cinc amb la reforma constitucional del 2000. El president francès **Charles De Gaulle** al 1952 va liderar una reforma constitucional que convertí França, des d'una república parlamentària a una de semipresidencialista. Després d'aquella conversió hom creia que aquest tipus de república no sobreviuria a la persona del general De Gaulle, però el temps va provar que les institucions sobreviuen molt més que les persones. Les cohabitacions franceses són un exemple de pacte i consens i d'enfortiment d'ambdós. Catalunya tindria en aquesta forma republicana una garantia d'estabilitat i de pau i sentit institucionals forts i necessaris per a la seva supervivència.

Com heu pogut llegir, no he fet esment al terme **Generalitat**. Aquesta seria la fórmula antiga, la que va posseir Catalunya com a Comunitat Autònoma o Regió del Regne d'Espanya. En una Catalunya independent no veuria lloc per a una fórmula que recordaria a l'antic *matrimoni* amb Espanya, a no ser que la paraula *Generalitat* es vulgui equiparar a la paraula *república* un cop siguem independents i haguem arribat a Ítaca. La política ficció és molt rica en imaginació i suposicions i somnis i desitjos i voluntats, és un joc ple de contes i de faules, però també de possibilitats i de probabilitats. I el Consell per a la Transició Nacional és l'òrgan que, avui en dia, és l'encarregat de divertir-se amb aquest joc. Aquest és un article previ a les seves primeres consideracions i informes, però ens dóna una idea de com tothom té la llibertat d'imaginar-se la organització del seu país un cop sigui lliure.